

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1991/34

KARAR NO : 1991/36

ÖZET: Köy ihtiyar meclisi kararıyla davacının fırınının önüne yaptırılan köy fırınının yıktırılması ve uğranılan maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açılan davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Kemal Reisoğlu

Vekili : Av. İrfan Yılmaz, Av. M. Zeki Durmaz.

Karşı taraf: Dere Köyü tüzel kişiliğini temsilen muhtar Şevki Yılmaz.

O L A Y : Davacı, Alanya Dere Köyü Pınarbaşı mevkiinde bulunan fırının önüne, ihtiyar meclisi kararıyla köy muhtarı tarafından yeni bir fırın yaptırıldığını, bu fırının yapılmasıyla kendi eski fırının değer kaybına uğradığını ve çalışmaz hale geldiğini, davalıların yetkilerini kendisine zarar vermek için suiniyetle kullandıklarını, dosyada bulunan fırın yapılmasına ilişkin ihtiyar meclisi kararı, 10.5.1986 tarihli olmasına rağmen, fırının 1985 yılında yapıldığının 1986 yılında kiraya verildiğinin gene dosyada mevcut kaymakamlık kayıtlarından anlaşıldığını, olayda haksız rekabet bulunduğunu ileri sürerek, adı geçen köy muhtarı, ihtiyar heyeti üyeleri ve köy tüzel kişiliğine karşı: Sözü edilen fırının yıktırılması ve bu nedenle uğranılan maddi ve manevi zararların tazmin edilmesi istemiyle 5.12.1986 tarihinde adli yargıda dava açmıştır.

Alanya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi; 6.4.1988 gününde, E.1986/1266, K. 1988/114 sayıyla: Yeni fırın yapılması için Köy İhtiyar Heyetince 10.5.1986 tarihli karar alındığı, bu kararın köy tüzel kişiliğine gelir sağlamak amacına yönelik olduğu, davacı tarafından yıkılması istenilen fırının davacı taşınmaz üzerinde veya ona tecavüz eder şekilde yapılmayıp köyün boş arazisine yapıldığının anlaşıldığı, olayda bilirkişilerin haksız rekabet bulunduğu şeklindeki fadelerinin de tarafları tacir olan ticari ilişkileri ilgilendirdiği, oysa köy muhtarının köy halkına daha temiz ve sağlıklı şartlarda ekmek temin etmesinin haksız rekabet veya haksız eylem niteliği taşımadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Temyiz edilen karar Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin; 27.2.1990 gün ve E.1989/11357, K.1990/1776 sayılı kararıyla; Köy Kanununa göre köye fırın yaptırılmasının köy tüzel kişiliğinin görevleri arasında olduğu, davanın da köy tüzel kişiliği ile muhtar ve ihtiyar heyeti adına açıldığı anlaşıldığı belirtilerek köy tüzel kişiliği hakkında davaya bakma görevinin idari yargıya ait olduğu; Anayasanın 129. maddesinin 5. fıkrasına göre de memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarının kendilerine rücu edilmek kaydıyla ancak idare aleyhine açılacağı gerekçesiyle yargı yolu yönünden; muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin kamu görevlisi olduklarında kuşku bulunmadığı, bu kişiler hakkında dosyada kasıt, kin gazez gibi duygularla hareket ettiklerini gösteren herhangi bir delile de rastlanmadığı belirtilerek

muhtar ve ihtiyar heyetini teşkil edenler hakkındaki davanın da husumet yönünden reddedilmesi gerektiği gerekçesiyle mahkeme kararını bozmuş; karar düzeltme istemi de reddedilmiştir.

Bozma kararına uyan Alanya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi; 12.12.1990 gün ve 377-388 sayılı kararla davayı görev ve husumet yönünden reddetmiştir. Karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı, 17.6.1991 gününde Dere Köyü Muhtarlığına karşı idari yargıda açtığı davada, davalı köy tüzelkişiliğinin organları olan muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin görevle ilgili haksız eylemlerinden sorumlu olduklarını, bu nedenle Medeni Kanunun 656. maddesi uyarınca eski halin iadesi için yeni fırının yıktırılması, maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi, davada adli yargı görevli olduğundan görevsizlik kararı verilerek Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilmesini istemiştir.

Antalya İdare Mahkemesi; 2.7.1991 gününde, 850 sayılı: Davanın Medeni Kanunun 656. maddesinden doğan hakların temini amacıyla ve kişisel kusurdan kaynaklandığı ileri sürülen tazminat istemiyle açıldığı, 743. sayılı Kanunun 2. maddesinde herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken doğruluk kurallarına uymakla yükümlü olduğu, 656. maddesine göre de bir taşınmaz malikinin haddi aşması nedeniyle zarara uğrayan ve uğramak tehlikesiyle karşı karşıya kalan şahsın eski duruma getirmeyi veya tehlikenin giderilebilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını ve zararının tazminini isteyebileceğinin belirtildiği, 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinde idari dava türlerinin sayıldığı, bu maddede idari davaların, idarenin kamu hukukuna dayanarak yaptığı işlemler veya eylemler nedeniyle menfaati ihlal edilenler tarafından açılan davalar olup bunların sebebinin idari işlem ve eylemler olduğu; idari davaya konu olabilecek işlemlerin, idari makamlar tarafından idari görevleri nedeniyle, kamu hukuku kurallarına göre yapılmış ve kendiliğinden uygulanabilir hukuki sonuçları olan ve yeni hukuki sonuçlar yaratan bir idari işlem olması gerektiği, eysa olayda Dere Köyü Muhtarlığınca 442 sayılı Köy Kanununun 13. maddesinde köye ait mecburi işler arasında sayılmayan fırın yapma işinin, aynı Kanunun 14. maddesinde yapılması mecburi olmayan işlerden olduğu, köyün eski fırınının yıkılarak yeni fırının davacınının fırınına kapatacak şekilde önüne yapıldığı, eski hale getirme ve tazminat isteminin de bu sebepten doğduğu belirtilerek, davanın idare mahkemesinin görevine girmediği gerekçesiyle 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiş; idare mahkemesi'nin 1991/850 sayılı dosyası mahkeme Başkanının 18.7.1991 gün ve 850 sayılı yazıları ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin'in Başkanlığında, Şükrü Kaya Erol, Ekrem Serim, Feridun Taşkın, Nursen Çatal, İrfan Erdoğmuş ve Osman Şimşek'in katılmaları ile yaptığı 18.11.1991 günlü toplantıda Hâkim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı

İsmet Gökalp ve Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'in davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği yolundaki sözlü ve yazılı düşünceleri alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, Köy İhtiyar Meclisi kararına dayanılarak köyün eski fırınının yıkılarak yeni fırının davacıya ait fırının önüne yapılması sonucu uğranılan maddi ve manevi zararın tazmini ile yeni fırının yıkılmasına karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

18.3.1924 gün ve 442 sayılı Kanununun 7. maddesinde: Köyün taşınır ve taşınmaz mallara sahip, bu kanunla verilen işleri yapan bir tüzelkişi olduğu; 8. maddesinde köy ortak malının Devlet Malı gibi korunacağı; 9. ve devam eden maddelerinde ise, bu kanunla köye verilen işleri görme yetkisinin köy muhtarı ve köy ihtiyar meclisine ait bulunduğu, köyün başı olan muhtarın devlet memuru olduğu açıklanmış köy muhtarı ve birlikte çalışanların köy işlerinde fenalıklarının anlaşılması halinde devlet memuru gibi yargılanacakları belirtilmiştir.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında: İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmekte; 129. maddesinin 5. bendinde: "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir." hükmü bulunmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13. maddesinde de: Kişilerin kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı, bu görevi yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açacakları, kurumun genel hükümlere göre personele rücu hakkının saklı olduğu hükmüne yer verilmiştir.

442 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan hükümlerinden köyün tüzelkişiliğe sahip bulunduğu ve bu tüzelkişiliği temsil eden ve kanunun verdiği görevleri yürüten muhtarın ve birlikte görev yapanların yargı yolu yönünden kamu görevlisi oldukları anlaşılmaktadır. Dava ihtiyar meclisi kararına dayanılarak yapılan fırın nedeniyle uğranılan zararın tazminine ve fırının yıktırılmasına ilişkindir. Ortada idari makamca kamu hizmetine ilişkin olarak tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem ve eylem bulunmakta ve sözkonusu fırının bu nedenle inşa edildiği, zararın da bundan doğduğu öne sürüldüğüne göre, davalıların köy tüzel kişiliği ile kamu ilişkisi içinde ve dolayısıyla ajan sıfatlarının varlığı kabul edilmiş olmaktadır.

Bu durumda orta a Anayasa'nın yukarıda açıklanan maddeleri, 657 sayılı Kanunun 13. maddesi, 442 sayılı Köy Kanunu kapsamına giren ve dolayısıyla kamu hukukundan doğan bir uyumsuzluk bulunduğundan, bu uyumsuzluğun görüm ve çözümünün idari yargıya ait olması gerekmektedir.

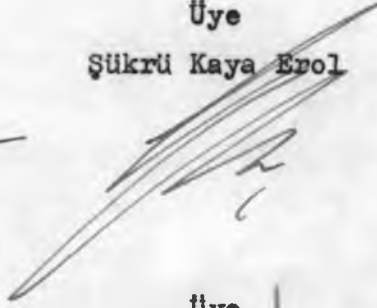
Sözkonusu hizmetin "köyün yapılması mecburi olmayan" işleri arasında bulunması, uyuşmazlığın niteliğini değiştirmemektedir. Bu itibarla köy tüzel kişisinin anılan hizmetinin yürütülmesi sırasında kişiye verdiği zararın tazmini ve (fırının yıktırılması suretiyle) eski hale getirmeye ilişkin bulunan bu davanın incelenmesi ve kamu hizmetinin yöntemine göre yapılıp yapılmadığının tespiti idari yargının görevine girmekle, idare mahkemesinin 2247 sayılı Kanununun 19. maddesine dayanan başvurusunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Antalya İdare Mahkemesinin 2247 sayılı Kanununun 19. maddesi uyarınca vaki, 2.7.1991 günlü ve 850 sayılı başvurusunun reddine, 18.11.1991 gününde kesin darak oybirliğiyle karar verildi.

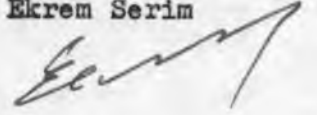
Başkan
Mustafa ŞAHİN

Üye
Şükrü Kaya Erol

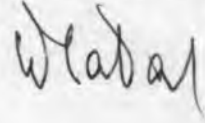
Üye
Ekrem Serim

Üye
Feridun Taşkın

Üye
Nurşen Çatal

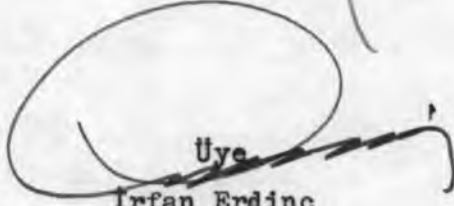

Bu kararın Resmî gazete'de
yayını uygundur.

Başkan

Üye
İrfan Erdinç

Üye
Osman Şimşek

